

Lisätiedot:

ympäristöpäällikkö Anna-Lena Granlund-Blomfelt, puh. 050 323 6269
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Gallträskin tilaa seurataan ja järveä hoidetaan yhdyskuntavaliokunnan hyväksymän seuranta- ja hoito-ohjelman vuosille 2021-2030 mukaisesti. Tarkkailu on vapaaehtoista. Tarkkailussa seurataan imuruoppauksen pitkäaikaisvaikutuksia järven vedenlaatuun, kasviplanktoniin sekä vesikasvillisuuteen. Vesistö tarkkailun lisäksi seuranta- ja hoito-ohjelmassa on esitetty myös koe- ja mahdollista hoitokalastusta.

Koekalastus ja tarkastelumenetelmät

Kala- ja vesitutkimus Oy on Kauniaisten kaupungin toimesta selvittänyt Gallträskin kalastoa ja niiden lajisuhteita ns. Nordic-koeverkkokalastuksen avulla syksyllä 2021. Järven kalastoa on selvitetty edellisen kerran vastaavalla menetelmällä vuonna 2017, 2014 ja 1999. Järvessä on suoritettu särkikalajien poistopyyntiä vuosina 2002 ja 2003. Verkkokoekalastus Nordic-yleiskatsausverkoilla on standardoitu menetelmä, jota käytetään myös EU:n vesipolitiikan puitteiden mukaisissa koekalastuksissa järvillä.

Koekalastukset suoritettiin lokakuussa alussa kuudella eri verkkopaikalla, jotka olivat samat kuin vuonna 2017. Saaliiksi saadut kalat määritettiin lajilleen ja laskettiin yksilömäärät. Kalat mitattiin yksilöllisesti 1 mm tarkkuudella ja solmuvälikohtainen yhteispaino punnittiin lajeittain.

Gallträskin ekologista tilaa arvioitiin kalaston rakenteen perusteella. Tilan arvioinnissa käytetyt kalastomuuttajat ovat biomassa (g/verkko), lukumäärä (yksilö/verkko), särkikalajien biomassaosuus (%) ja indikaattorilajien esiintyminen. Ekologinen laatusuhde (ELS) lasketaan kunkin muuttujan havaitun arvon ja kyseisen järviyypin vertailuarvon suhteesta. Muuttujien ekologisen laatusuhteen arvoista laskettiin keskiarvo, joka kuvaa kalaston perusteella avoimena järven ekologista tilaa. Ekologisen tilan luokittelu tapahtuu viisiporaisella asteikolla erinomaisesta huonoon.

Koekalastuksen tulokset

Kauniaisten Gallträskin koekalastuksissa saatiin vuonna 2021 saaliiksi kolme eri kalalajia: särki, ahven ja hauki. Runksalukuisin laji oli särki, jonka osuus yksilösaaliista oli 68 ja 24 % biomassasaaliista. Suurin biomassaosuus oli ahvenella (48%), jonka osuus yksilösaaliista oli 28 %. Hauki muodosti neljä prosenttia yksilösaaliista, mutta sen biomassaosuus (27 %) oli hieman suurempi kuin särjen.

Järven kalayhteisön rakenne on ollut aiempien vuosien koekalastusten perusteella särkikalavaltainen, mikä on tyypillistä rehevöityneelle järvelle. Vuonna 2021 särkikalajien osuus oli kuitenkin huomattavasti pienempi ja vastaavasti petokalajien osuus aiempia vuosia selvästi suurempi. Myös aiemmin havaitut ruutanat ja sorva puuttuivat saaliista.

Koekalastuksen yksikkösaaliit olivat vuonna 2021 pienempiä kuin aiempina seurantavuosina 2014 ja 2017 (Kuva 2). Sekä ahvenia että särkiä saatiin

yksilömääräisesti selvästi aiempia vuosia vähemmän. Myös särjen biomassasaalis pieneni huomattavasti, mutta ahvenen biomassasaalis pieneni yksilömäärää selvästi vähemmän. Biomassasaaliin vähenemistä selittää särjen vähenemisen lisäksi aiempina vuosina havaittujen suurikokoisten ruutanoiden puuttuminen kokonaan vuoden 2021 saaliista. Haukia saatiin sen sijaan lukumääräisesti enemmän kuin aiempina vuosina. Hauen biomassasaalis oli suurempi kuin vuonna 2017 ja samaa luokkaa kuin vuonna 2014.

Tulosten tarkastelu

Vuoden 2021 koekalastuksen perusteella Gallträskin ekologinen luokka on erinomainen, kun se aiemmin oli välttävä–tydyttävä. Luokitusta paransi sekä vähäinen yksikkösaalis että särkikalajien pieni saalisuus. Yksikkösaaliin biomassa, yksilömäärä ja särkikalajien biomassa olivat kaikki luokassa erinomainen. Indikaattorilajien (lisääntyvä kanta ahvenesta ja/tai hauesta ja/tai särjestä) perusteella luokitus oli hyvä (0,6). Luokitus parani selvästi aiemmista vuosista, jolloin luokitus on vaihdellut välttävästä tyydyttävään. Aiempien vuosien koekalastusraporteissa ei huomioitu indikaattorilajeja, joten tässä raportissa esitetyt vuosien 2014 ja 2017 tulokset poikkeavat hieman niistä. Koekalastukset tehtiin edelliskertaa myöhemmin, jolloin veden alhaisempi lämpötila on saattanut vaikuttaa särkien, ruutanoiden ja ahventen aktiivisuuteen. Vaikka vuosien 2014, 2017 ja 2021 saaliissa on paljon vaihtelua, kaikkiaan Gallträskin kalaston tila näyttäisi kohentuneen. Rehevöitymistä indikoivien särkikalajien yksikkösaalis on laskenut 1990-luvun lopulta selvästi, jolloin särkikalajien yksikkösaalis oli 4,7 kg.

Gallträskin ahventen kasvun on arvioitu olevan hyvä, eikä järvessä ole havaittavissa kasvua heikentävää ravintokilpailua (Haikonen ym. 2017). Ahvenet saavuttavat 15 cm pituuden noin neljän vuoden ikäisinä. Yli 15 cm ahvenet alkavat käyttää kalaravintoa, joka nopeuttaa niiden pituuskasvua suhteessa pohjaeläinravintoa käyttäviin ahveniin.

Vuonna 2021 petokalajien (≥ 15 cm ahven ja hauki) osuus biomassasaaliissa oli peräti 67 % kun osuus vuosina 2014 ja 2017 oli 22-22-44%. Vesiekosysteemi katsotaan olevan tasapainossa, kun petokalajien osuus on 30–40 %:n kalojen kokonaisbiomassasta. Rehevöityneissä järvissä petokalajien osuus kalaston kokonaisbiomassasta on yleisesti alle 10 %. Jos petokalajoja on liikaa, voi niiden kasvu heikentyä. Aiempien selvitysten perusteella Gallträskissä esiintyy kuitenkin runsaasti pientä särkeä, jotka tarjoavat ahvenelle riittävästi ravintoa. Hyvästä ravintotilanteesta kertovat järvestä saadut kookkaat ahvenet.

Vuoden 2014 ja 2017 tapaan, ahvenen ja särjen pituusjakauksissa esiintyi useita ikäluokkia eikä aineistossa ole havaittavissa yksittäisten ikäluokkien puuttumista. Tämä viittaa siihen, että järvessä ei ole ollut vakavia happikatoja viime vuosina.

Toimenpide-ehdotukset

Vuoden 2021 koekalastusten perusteella Gallträskiin ei ole syytä kohdistaa kalojen poistopyyntiä tai istutuksia. Järvi on pieni ja matala ja siellä on oma vakiintunut kalakantansa.

Kaupungin tulisi selvittää ns. kirjanpitokalastajien mahdollisuutta. Kirjanpitokalastaja raportoi saaliit, pyyntiajankohdat ja käytetyt pyyntimenetelmät ja tulokset raportoitaisiin koekalastusraportin yhteydessä.

Gallträskin seuraava koekalastus tullaan järven seuranta – ja hoitosuunnitelman mukaan suorittamaan vuonna 2025. Tällöin koekalastukset tulisi tehdä aikaisemmin syksyllä, jolloin järven vedet ovat lämpimämmät.

Yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju:

Yhdyskuntavaliokunta merkitsee Gallträskin vuonna 2021 tehdyn koekalastuksen tulokset tiedoksi.

Jäsen Tuohioja esitti jäsen Wahlstedtin kannattamana päätösehdotukseen seuraavaa lisäystä: "Yhdyskuntavaliokunta esittää, että kaupunki välittömästi käynnistää selvityksen ns. kirjanpitokalastajien käytöstä ja heille sopivalla nimikkeellä suoritettavasta korvauksesta". Esitys sai valiokunnan yksimielisen kannatuksen.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Lisäksi Yhdyskuntavaliokunta esitti, että kaupunki välittömästi käynnistää selvityksen ns. kirjanpitokalastajien käytöstä ja heille sopivalla nimikkeellä suoritettavasta korvauksesta.

Liitteet:

`Kauniaisten Gallträsk-järven koekalastus vuonna 2021'-raportti